

TA'LIM TIZIMIDA ILMIY TADQIQOTLAR VA PEDAGOGIK INNOVATSIYALAR: YANGI O'ZBEKISTON TAJRIBASI

Atamirzaev Ibroxim Xakimovich

Namangan davlat universiteti Jinoyat protsessual
huquqi kafedrası mudiri yu.f.d. (PhD)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18986317>

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada ta'lim tizimida ilmiy tadqiqotlar va pedagogik innovatsiyalarning ahamiyati, zamonaviy o'qitish metodlari, raqamli ta'lim texnologiyalari hamda ilmiy-pedagogik yondashuvlar kompleks tahlil qilinadi.

Shuningdek, Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, ularning ilmiy asoslari va amaliy natijalari yoritiladi. Maqolada mavjud muammolar aniqlanib, ularni bartaraf etishga qaratilgan aniq taklif va yechimlar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, pedagogik innovatsiya, raqamli ta'lim, ilmiy tadqiqot, Yangi O'zbekiston.

Аннотация. В данной научной статье комплексно анализируется значение научных исследований и педагогических инноваций в системе образования, современные методы обучения, цифровые образовательные технологии и научно-педагогические подходы.

Кроме того, освещаются реформы, осуществляемые в сфере образования в условиях Нового Узбекистана, их научные основы и практические результаты. В статье выявляются существующие проблемы и предлагаются конкретные рекомендации и решения, направленные на их устранение.

Ключевые слова: система образования, педагогическая инновация, цифровое образование, научные исследования, Новый Узбекистан.

Abstract. This scientific article comprehensively analyzes the importance of scientific research and pedagogical innovations in the education system, modern teaching methods, digital education technologies, and scientific-pedagogical approaches.

In addition, the reforms being implemented in the field of education in the context of the New Uzbekistan, their scientific foundations, and practical results are highlighted. The article identifies existing problems and proposes specific recommendations and solutions aimed at addressing them.

Key words: education system, pedagogical innovation, digital education, scientific research, New Uzbekistan.

Kirish

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash va pedagogik innovatsiyalarni joriy etish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Zamonaviy global raqobat sharoitida inson kapitali asosiy strategik resursga aylanmoqda. Shu bois ta'lim tizimini ilmiy yondashuv asosida takomillashtirish davlat siyosatining muhim tarkibiy qismiga aylandi.

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti ta'lim tizimining ilmiy asoslanganligi va innovatsion yondashuvlarga tayangan holda rivojlanishini taqozo etadi. Bugungi globallashtirish sharoitida ta'lim sifati mamlakatning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Shu bois ta'lim jarayoniga ilmiy tadqiqotlar natijalarini joriy etish, pedagogik innovatsiyalarni keng qo'llash dolzarb masalaga aylandi.

Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim sohasida keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirildi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tashkil etilib, oliy ta'lim, ilm-fan va innovatsiya sohalari yagona tizimga integratsiya qilindi. Bu esa ilmiy tadqiqotlar va ta'lim jarayoni o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Oliy ta'lim muassasalarining akademik mustaqilligi kengaytirildi, xorijiy universitetlar filiallari ochildi, kredit-modul tizimi joriy etildi. Bu islohotlar ta'lim sifatini xalqaro standartlarga yaqinlashtirishga qaratilgan.

Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim tizimini tubdan isloh qilish, zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarni joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilandi.

“Ilmiy tadqiqotlarni amaliyotga joriy qilishning muammo va yechimlari” mavzusidagi onlayn xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallar to‘plami. NamDU - 2026-yil 20-21-fevral

Ilmiy tadqiqotlar ta’lim tizimining rivojlanishida metodologik poydevor vazifasini bajaradi. Ta’lim sohasidagi ilmiy izlanishlar pedagogik jarayonlarni takomillashtirish, o‘qitish metodlarini optimallashtirish va ta’lim natijadorligini oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqotchilar ta’limni rivojlantirishda dalillarga asoslangan yondashuv (evidence-based education) muhim ahamiyatga ega ekanini ta’kidlaydilar.

Ilmiy tadqiqotlar orqali o‘qitish jarayonining samaradorligi, o‘quvchilarning bilimni o‘zlashtirish darajasi va pedagoglarning kasbiy kompetensiyalari tahlil qilinadi. Natijada ta’lim tizimini modernizatsiya qilish uchun ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilinadi.

So‘nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarni moliyalashtirish hajmi sezilarli darajada oshirildi. Ilmiy grantlar tizimi takomillashtirildi, yosh olimlarni qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari joriy etildi. Ilmiy faoliyatni rag‘batlantirish maqsadida ilmiy jurnallar, startap loyihalar va innovatsion markazlar tashkil etildi.

Ilmiy tadqiqotlarni amaliyotga joriy etishga alohida e’tibor qaratilib, universitet – sanoat – davlat hamkorligi modeli rivojlantirilmoqda. Bu esa ta’lim tizimini iqtisodiyot ehtiyojlari bilan uyg‘unlashtirish imkonini bermoqda.

Zamonaviy pedagogika an’anaviy bilim berishdan kompetensiyaga yo‘naltirilgan ta’lim modeliga o‘tishni nazarda tutadi. Muammoli ta’lim, loyihaviy yondashuv, interfaol metodlar va kollaborativ o‘qitish usullari o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi.

Masalan, loyihaviy ta’lim metodi o‘quvchilarning amaliy muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi, tanqidiy fikrlashni kuchaytiradi va fanlararo integratsiyani ta’minlaydi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi.

Raqamli texnologiyalar ta’lim tizimining ajralmas qismiga aylandi. Onlayn platformalar, masofaviy ta’lim, sun’iy intellekt asosidagi o‘qitish vositalari ta’lim jarayonining moslashuvchanligini oshirmoqda.

Raqamli ta’lim individual yondashuvni ta’minlab, o‘quvchilarning o‘zlashtirish tezligi va ehtiyojlariga mos ta’lim olishiga imkon yaratadi.

Shu bilan birga, raqamli ta’lim pedagoglardan yangi kompetensiyalarni talab etadi. Raqamli savodxonlik, onlayn pedagogika va ta’lim analitikasi sohalarida ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish zarur hisoblanadi.

Ilmiy-pedagogik yondashuvlar ta’lim jarayonini tizimli ravishda tahlil qilish va takomillashtirishga qaratilgan. Kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim va inklyuziv pedagogika zamonaviy ta’limning muhim yo‘nalishlaridir.

Ushbu yondashuvlar ta’lim jarayonida o‘quvchining shaxsiy qobiliyatlari va ehtiyojlarini inobatga olishni taqozo etadi. Ilmiy izlanishlar natijasida ushbu yondashuvlarning samaradorligi isbotlangan bo‘lib, ular ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Yangi O‘zbekistonda ta’lim tizimini rivojlantirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ta’limni raqamlashtirish, oliy ta’lim muassasalariga akademik va moliyaviy mustaqillik berish, pedagog kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish ushbu islohotlarning muhim yo‘nalishlaridir.

Davlat dasturlari doirasida zamonaviy o‘quv dasturlari joriy etilib, xalqaro standartlarga mos ta’lim tizimi shakllantirilmoqda. Bu jarayonda ilmiy tadqiqotlar va pedagogik innovatsiyalar asosiy tayanch sifatida xizmat qilmoqda.

Ta’lim tizimida bir qator muammolar mavjud bo‘lib, ular innovatsiyalarni to‘liq joriy etishga to‘sqinlik qilmoqda.

Jumladan, pedagoglarning ilmiy-tadqiqot faoliyatiga yetarli jalb etilmaganligi, raqamli infratuzilmaning barcha hududlarda teng rivojlanmaganligi va metodik ta’minotning yetishmasligi.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

Birinchidan: pedagoglar uchun ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish tizimini kuchaytirish;

Ikkinchidan: raqamli ta’lim infratuzilmasini hududlar kesimida rivojlantirish;

Uchinchidan: zamonaviy pedagogik metodlar bo‘yicha uzluksiz malaka oshirish dasturlarini joriy etish;

To‘rtinchidan: ilmiy tadqiqotlar natijalarini ta’lim amaliyotiga tezkor joriy etish mexanizmlarini yaratish.

“Ilmiy tadqiqotlarni amaliyotga joriy qilishning muammo va yechimlari” mavzusidagi onlayn xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallar to‘plami. NamDU - 2026-yil 20-21-fevral

Pedagogik innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlarga asoslangan ta’lim tizimi inson kapitalining rivojlanishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Ta’lim sifati oshishi mehnat bozorida raqobatbardosh kadrlar tayyorlanishini ta’minlaydi.

Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, ta’lim tizimida ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar uyg‘unligi yuqori natijalarni beradi. Ushbu tajribani milliy sharoitga moslashtirish Yangi O‘zbekiston ta’lim tizimini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, ta’lim tizimida ilmiy tadqiqotlar va pedagogik innovatsiyalarni rivojlantirish Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. Zamonaviy o‘qitish metodlari, raqamli ta’lim va ilmiy-pedagogik yondashuvlar ta’lim sifati oshirishga xizmat qiladi. Aniqlangan muammolarni bartaraf etish va ilgari surilgan takliflarni amalga oshirish orqali barqaror va raqobatbardosh ta’lim tizimini shakllantirish mumkin.

Yangi O‘zbekistonda ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ilmiy tadqiqotlar va pedagogik innovatsiyalarni rivojlantirishga qaratilgan kompleks siyosat natijasi hisoblanadi. Institutsional o‘zgarishlar, raqamli texnologiyalarni joriy etish, ilmiy faoliyatni rag‘batlantirish va xalqaro hamkorlikni kengaytirish ta’lim sifati oshirishga xizmat qilmoqda.

Mazkur islohotlar uzoq muddatli istiqbolda intellektual salohiyatli, innovatsion fikrlaydigan va global maydonda raqobatbardosh avlodni shakllantirishga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoev Sh. M. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*. — Toshkent: O‘zbekiston, 2022. — 45–78-betlar.
2. Inoyatov U. I. *Pedagogika nazariyasi va amaliyoti*. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. — 112–156-betlar.
3. Qurbonov Sh. E., Seyitaxmedov N. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. — Toshkent: Ta’lim, 2019. — 23–61-betlar.
4. Saidov A. X. *Ta’lim tizimini isloh qilishning huquqiy asoslari*. — Toshkent: Adolat, 2020. — 67–98-betlar.
5. Abduqodirov A. A. *Raqamli ta’lim va innovatsion pedagogika*. — Toshkent: O‘qituvchi, 2021. — 41–75-betlar.
6. Jo‘raev R. X. *Pedagogik innovatsiyalar va ta’lim sifati*. — Toshkent: Fan, 2017. — 88–124-betlar.